INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN I 1953

INSTITUTETS LEDELSE

Institutets styrelse består i henhold til grundbestemmelserne af lærerne i historie og samfundsøkonomi ved Københavns Universitet samt chefen for Det statistiske Departement tillige med et mindre antal valgte medlemmer.

I oktober 1953 udtrådte undervisningsminister Julius Bomholt af Institutets styrelse på grund af sin indtræden i ministeriet Hans Hedtoft.

Styrelsen bestod ved udgangen af 1953 af følgende medlemmer:

Lektor Erik Bach.
Professor, dr. phil. Povl Bagge.
Fhv. nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs.
Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen.
Departementschef E. Cohn.
Fhv. indenrigsminister Bertel Dahlgaard, M.F.
Professor, dr. phil. Astrid Friis, næstformand og kasserer.
Professor, dr. phil. A. Hald.
Professor, dr. phil. Sven Henningsen.
Professor, dr. polit. Carl Iversen.
Lektor Arne Jensen.
Fhv. minister Aksel Larsen, M.F.
Lektor, dr. polit. Niels Lindberg.
Rigsarkivar Axel Linvald.
Lektor Poul Nørregaard Rasmussen.
Professor H. Winding Pedersen.
Professor, dr. oecon. Kjeld Philip.
Professor, dr. jur. & phil. Alf Ross.
Professor K. Skovgaard.
Kontorchef, lektor P. P. Sveistrup.
Kontorchef, lektor K. Vedel-Petersen.
Generalsekretær i Nordisk Råd, cand. mag. F. W. Wendt.
Lektor Kjeld Winding.
Professor, dr. polit. & oecon. F. Zeuthen, formand.

Forretningsudvalget har bestået af formanden, professor *F. Zeuthen,* næstformanden og kassereren, professor *Astrid Friis,* professor *Carl Iversen* samt rigsarkivar *Axel Lindvald.*

Efter sin udnævnelse til professor er dr. phil. *Sven Henningsen* fratrådt som Institutets sekretær. Professor Henningsen fører dog stadig som honorær sekretær tilsynet med det daglige arbejde, efter 1. november 1953 bistået af cand. polit. *Erling Olsen.*

„ØKONOMI OG POLITIK"

Institutets kvartalsskrift „Økonomi og Politik" er i 1953 blevet redigeret af Sven Henningsen og Poul Winding. Oplaget har i 1953 været 3.500 og til trods for stigende omkostninger er abonnementsprisen uforandret 8.00 kr. (for studenter 5.00 kr). „Økonomi og Politik" er i årets løb blevet udvekslet med udenlandske tidsskrifter, ligesom det også efter anmodning tilsendes en række danske institutioner.

„*Economic Conditions in Denmark*" en lidt forkortet oversættelse af kvartalsoversigten i „Økonomi og Politik" over den økonomiske udvikling i Danmark, er ligesom i de foregående år blevet udsendt til 75 udenlandske historiske og økonomiske instituter, biblioteker m. v.

DET HISTORISKE ARBEJDE

Institutets prishistoriske arbejde er blevet fortsat i 1953 under ledelse af professor, dr. phil. *Astrid Friis* og med mag. art. *Kristof Glamann,* cand. polit. *Erling Olsen,* cand. mag. *Edit Rasmussen* og mag. art. *Kirsten Willerslev* som medarbejdere.

Man har i det forløbne år fortsat udarbejdelsen af manuskript til det planlagte 1. bind omfattende en generel indledning samt de københavnske torvekøb og priscouranter, hvortil føjes et større afsnit om de københavnske brød-, øl- og kødtakster. Herved belyses såvel prisudviklingen for disse grundlæggende livsfornødenheder som takstvæsenets placering i datidens socialpolitik. Med henblik på den generelle indlednings afsnit om møntforholdene har man gennemgået Øresunds toldkasseregnskaber 1660–1770 og de kongelige kammerregnskaber 1670–1699 for at få belyst overgangene fra anvendelse af specier til kroner og fra kroner til kurant. Der er opstillet udkast til tabeller over vekselkurserne på Hamborg, Amsterdam og London 1696–1748, og de tidligere udarbejdede tabeller for 1749–1800 er suppleret med oplysninger fra den første originale vekselkursnoteringsprotokol (1789–1802) opbevaret på Børsen og velvilligst stillet til rådighed af Grosserer-Societetets Komité. I forbindelse med indledningens afsnit om mål og vægt har man bearbejdet regnskabsmaterialet og forordningsmaterialet med systematisk opstilling for øje.

Undersøgelsen af dansk øxneopdræt og -export, der ledes af professor, dr. phil. *Astrid Friis,* er blevet fortsat i 1953 af mag. art. *Svend Ellehøj.* I juli-august foretog magister Ellehøj en gennemgang af relevant materiale i arkiverne i Lübeck, Slesvig, Amsterdam, Hoorn, Haarlem og Utrecht. Indsamlingen af kvantitativt statistisk materiale er i hovedsagen tilendebragt og bearbejdelsen vidt fremskreden. Det vigtigste kildekompleks har været Gottorp og Rendsborg toldregnskaber, som dækker perioden 1544–1660 med kun uvæsentlige lakuner. Der er endvidere udarbejdet en kritisk redegørelse for kildematerialet og dettes værdi (30 sider). Undersøgelsen er hermed nået så langt frem, at det har været muligt at lægge en mere detailleret arbejdsplan, hvorefter arbejdet forventes afsluttet i 1957.

Cand. mag. *Erik Rasmussen* har i 1953 afleveret manuskriptet til sin afhandling: „Bidrag til belysning af Kurantbankens forhold til stat og samfund 1737–1773".

Professor, dr. phil. *Sven Henningsen* har med assistance af mag. art. *Niels Petersen* i 1953 fortsat arbejdet med undersøgelsen af vekselvirkningen mellem U.S.A. og Danmark.

DET ØKONOMISKE ARBEJDE

Professor, dr. oecon. *Kjeld Philips* undersøgelse „Intergovernmental Fiscal Relations" er i 1953 gået til trykning og vil udkomme i foråret 1954.

Sekretær, cand. polit. *Poul Erik Milhøj* har i 1953 fuldført sin afhandling „Lønudviklingen i Danmark siden 1914". Arbejdet, der blev belønnet med Nationaløkonomisk Forenings Fonds pris på kr. 5.000.00, er gået til trykning og vil udkomme i 1954.

Attaché ved den danske ambassade i Paris, cand. polit. *I. C. Hansen Møller* har i 1953 fuldført sin afhandling om „Gummi".

Et udvalg bestående af professor, dr. polit. *Carl Iversen,* direktør *Jens Toftegaard,* Bikuben, professor *H. Winding Pedersen* og professor, dr. polit. et oecon. *F. Zeuthen* (formand) iværksatte i 1953 en undersøgelse over nettoopsparing, kapitalbevægelse og formuernes sammensætning i København i kalenderåret 1949. Det blev overdraget kontorchef, cand. polit. *Kjeld Bjerke,* Det statistiske Departement, at tilrettelægge undersøgelsen og udarbejde redegørelsen. Denne er nu fuldført af kontorchef Bjerke med assistance af sekretær, cand. oecon. *Martin Ulv* og vil komme i 1954.

Lecturer i landbrugsøkonomi ved University of Nottingham, cand. polit. *Knud Rasmussen* har i 1953 fortsat sin analyse af forrentningsprocenterne i Landøkonomisk Driftsbureaus regnskabsmateriale.

Sekretær, cand. polit. *Heinrich Larsen* har i 1953 fortsat arbejdet med sin undersøgelse over arbejdsmarkedsorganisationernes politik i forbindelse med overenskomstforhandlinger.

Sekretær, cand. polit. *Erik Hoffmeyer* har i 1953 påbegyndt et arbejde „Dollarknaphed og valutakonvertibilitet" for at undersøge, hvorvidt Vesteuropas dollarproblem er af strukturel art. Forfatteren vil analysere vare- og kapitalbevægelser imellem U.S.A. og Vesteuropa og med England som udgangspunkt gennemgå de internationale økonomiske planer under og efter den anden verdenskrig. I forbindelse hermed vil forfatteren analysere problemerne omkring de underudviklede landes industrialisering.

ARBEJDET MED INTERNATIONALE FORHOLD

Institutet har i 1953 afsluttet den studiekreds i „International Politik" som påbegyndtes i 1952 under ledelse af professor, dr. phil. *Sven Henningsen.*

I studiekredsen har deltaget historiske, juridiske og økonomiske studerende.

Ved en studiekonference afholdt af „Le Centre d'Etudes Politique Etrangère" i Paris i juni måned om „NATO og Vestens genoprustning" repræsenteredes Institutet af professor, dr. polit. *Carl Iversen* og professor, dr. phil. *Sven Henningsen.*

Ved en konference afholdt af Carnegie Endowment for International Peace i oktober måned i New York repræsenteredes Institutet af professor, dr. phil. *Sven Henningsen.* Ved konferencen, hvori deltog repræsentanter for amerikanske, vesteuropæiske og asiatiske instituter, drøftedes en række internationale problemer samt instituternes fremtid.

Institutet har i det forløbne år haft forbindelse med følgende udenlandske instituter, med hvilke der er udvekslet publikationer og tidsskrifter: Belgien: Institut des Relations Internationales i Bruxelles; Canada: Queens University; England: The Royal Institute of International Affairs i London, London School of Economics and Political Science, University of Cambridge, The Institute of Statistics ved Universitetet i Oxford; Finland: Utrikespolitiska Samfundet i Helsingfors; Frankrig: Centre d'Etudes de Politique Etrangère i Paris; Holland: Institut voor internationale Zaken i Haag; Japan: Economic Council, Government of Japan i Tokyo; Norge: Chr. Michelsens Institut for Vitenskap og Åndsfrihet i Bergen; Rusland: Institut d'economie et de politique i Moskva; Sverige: Utrikespolitiska Institut i Stockholm; Tyskland: Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel; U.S.A.: Foundation for Foreign Affairs i Washington, Council on Foreign Relations i New York, Yale University Library i New Haven, University of International Relations i Los Angeles.

BIBLIOTEKS- OG REGISTRERINGSARBEJDE

Institutets bibliotek er i årets løb blevet forøget med ca. 200 bind.

Avisregistraturen, som Institutet fortsat har afleveret til Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket i Århus, Landsarkivet i Odense og Universitets-

bibliotekets I afdeling (Fiolstræde), er blevet videreført således at „Berlingske Tidende" pr. 31/12 1953 er registreret indtil 1915 og „Politiken" til 1921, medens registreringen af „Morgenbladet" er fuldført.

Registraturen af udenlandske og danske tidsskriftartikler er ligeledes videreført i sædvanligt omfang.

INSTITUTETS FINANSIELLE FORHOLD

Institutet har i årets løb modtaget tilskud fra Staten, Tipstjenesten, Statens almindelige Videnskabsfond, Rockefellerfondet, Rask-Ørsted Fondet, Gentofte Kommune, Sparekassen „Bikuben", Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn, Landmandsbanken, Kjøbenhavns Handelsbank og Privatbanken. Til registrering af dagblade har Institutet modtaget tilskud fra „Politiken" og „Berlingske Tidende".

For disse tilskud bringer Institutet sin oprigtigste tak.